

cl. 10. 10.

55. N.

Ung. Bill.
VI. 75

J. M. H. v. 1775 EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

11-75.

SIGNAT. 61515CCCXIII.

Dissertationes Hungarorum

M. JOHANNIS

Widener Library
no. 11821
1802

DECISIONES

METAPHYSICARUM

DISCEPTATIONES

BY ROBERTUS

DIODORUS

VENTILIS ET MISTIS

THE

OF THE

15
I. N. 7.
TRACTATIO PHILOSOPHICA,
Questionis:

An Existentia An- gelorum, præcisa infallibili

Sacræ Scripturæ autoritate, è Solo lumine
Naturæ, evidenter demonstrari
possit ?

In Alma LEUCOREA,

PRÆSIDE

PRÆ-EXIMIO *juxta ac* CLARISS. VIRO

DN. M. JOHANNÉ BAYERO,

Eperienti Hungaro, Facultatis Philosophicæ
Adjuncto dignissimo,

Dn. Fautore ac Promotore suo plurimum observando,
ab

AUCTORE & RESPONDENTE

TIMOTHEO GRELNERTIO,

Montano-Vallensi Hungaro,

publicæ ventilationi exposita

Die 13. Novembris, Anno M DC LVIII.

In Auditorio Majori, Horis antemeridianis.

Typis MICHAELIS Wendi.

I. N. I.
TRACTATIO THEOLOGICA
An Excellentia A. B.
Solonis
D. N. M. J. O. V. S.
TIMOTHEO G. R. E. G. I. O.
D. N. M. J. O. V. S.

I. N. J.

QVÆSTIO.

An Existentia Angelorum præcisa infallibili
Scripturæ S. Autoritate solo lumine naturæ
evidenter demonstrari possit?

Membrum I.

§. 1.

On contemnenda prorsus est
vorum evolutio. Conveniunt enim re-
bus nomina sæpè suis. Hinc plerumq;
fieri solet, latam nobis aperiant ut por-
tam ad rerum naturas exactiùs contem-
plandas. Advertit hoc & ipse Philoso-
phorum Princeps qui in accuratâ rerum
theoriâ voces etiam persecutus est con-
ceptuum indices. Platonis nempe legit vestigia qui *ἔνοια* in-
quit, *ἔργων δὲ διδασκαλικὸν τῆς σοφίας*. Res ipsas loqui, Dei
gloriosi prærogativa est. Adeò ut dictio Dei sit ipsa productio.
Nobis non licet esse tam disertis. Hinc vocibus utimur rerum
simulacris. Harum ambiguitas eludere nonnunquam solet
incautos. Resecanda ergò priùs est quàm ad pleniorẽ The-
matis considerationem descendas.

§. 2. Angeli vox sumitur I. *Biblicè*, ubi officium
sæpiùs denotat, quàm naturam. Est q; vel *Infinitus*, de quo
in Exod. 16, 7. & alibi passim: vel *finitus*. Hic vel *Invisibilis*,
utpote universa illa cælorum agmina: vel *visibilis*. Ubi in
genere quidem notat omnes Ecclesiæ Doctores! divinitus
missos, ad voluntatem Dei in Verbo patefactam hominibus
annunciandam. In specie verò tribuitur Ministris septem
Ecclesiarum in Asiâ, Apoc. 1, 20. Itemq; Johanni Baptistæ,
Matth. 11, 10. II. Sumitur vox Angeli *Pneumaticè*, in quan-
tum significat peculiarem quandam naturam seu substantiam
creatam spiritualem. Et hæc significatio est hujus loci propria.

A 2

§. 3. De

§. 3. De hujus existentia variæ prostant Sententiæ. Fuerunt nonnulli, qui existentiam Angelorum planè negârunt. Quem errorem Philosophorum quorundam antiquorum fuisse ex Aristotele refert Greg. de Val. Tom. I. com. Theol. disp. 4. qu. 1. puncto 1. colum. 1066. Quibus accensentur Sadducæi, qui dicebant, ut scribit Sanctus Lucas Act. 23. 8. neq; Resurrectionem mortuorum, neq; Angelum, neq; Spiritum esse. Insipienter enim (inquit Val. loc. cit.) sibi persvadebant, nihil esse omninò, præter illa, quæ sensibus sunt obvia, iisdemq; à nobis percipiuntur. Errorem hunc superiori seculo ex orco revocârunt Anabaptistæ & Libertini. Docuerunt enim non esse peculiare Creaturas, quæ vocentur Angeli, sed si quando DEUS exerat suam potentiam, ad nocendum vel puniendum, hoc vocari malum Angelum, & contra Bonum Angelum appellari, si quando DEUS nos custodiat & conservet. Sit jam

§. 4. Manichæus & Priscillianus utut Angelorum existentiam non omninò impugnent aliâ tamen parte absurdî admodum sunt. Angelos enim non creatos, sed ex ipsâ DEI substantiâ genitos esse vanè comminiscuntur. Quæ quàm absurda, quàmq; à veritate aliena sit assertio, in vulgus notum est. Hinc Augustinus lib. 15. contra Faustum cap. 5. pag. 509. Fingis, ait, Deorum agmina & innumerabiles regnicolas & Angelorum cohortes. quæ omnia non condidisse DEUM dicis, sed è suâ substantiâ genuisse.

§. 5. Plato Philosophus cætera insignis, ut divinus etiam dici meruerit, in alium impingit scopulum. Docuit enim ille, Angelos sua habere corpuscula: alios Cœlestia, alios ætherea, alios ærea, alios aquea, alios etiam terrea. Vid. B. Meisnerus part. 1. Sobr. Phil. Sect. 4. cap. & qv. 1. p. 582. Hæc sententia complures alios habet Patronos. De Porphyrio refert Gisbertus Voëtius Select. disp. part. 1. pag. 911. eundem, non tantum cum aliis Gentilibus delirasse. Dæmones nidoribus & sanguine hostiarum delectari, sed & corpuscula, eorum ærea iis pingvescere. Hinc animalia quoq; ab eo dicti sunt Angeli, recensente B. Meisnero loc. cit. Pollicem his premunt ipsi quoq; Judæi, qui apparitionibus Angelorum dubio procul de-

decepti, illos similiter corporeos esse, rebus corporeis affici, cibis vesci, generare, mori instar hominum existimant. Sed & Patres nonnunquam corporum Angelicorum mentionem faciunt, utpote Tertull. Bernhard. Ludovicus Vives, Cælius Rhodiginus, Justinus, Lactantius, &c. qui tamen quomodo excusari aliàs soleant paulò post forsàn patebit. Agmen horum omnium claudit Conradus Vorstius, qui falsus Veterum de essentiâ Angelorum sententias post liminio revocavit.

S. Alii id quod res est, loquuntur, dum Angelos non tantùm creatos, sed spirituales etiã esse concedunt. In coramen litem nobis movent, quòd existentiam eorum è naturã esse demonstrabilem probare operosè contendunt. In quo argumenti genere pertractando, non tantùm Philosophus ipse, sed Thomas etiã Aquinas prolixus est. Nos, quid de ultimã hac & aliorum statuamus sententiã, salvã Excell. Virorum Autoritate, modestè indicabimus, si primùm status Controversiã fuerit fixus recteq; formatus. Sit ergò:

Membrum II.

1. Distingvendum híc ante omnia est inter corpus consideratum 1. *Synecdochicè*, in quantum ita extenditur, ut cum substantiã vel Ente etiã retrocurrat, opponiturq; umbræ & phantasmati. Et in hac significatione corpus omne Ens realiter existens sub suo ambitu complectitur. 2. *Mathematicè* in quantum significat trinam illam Quantitatis dimensionem, longitudinem nempe, latitudinem, & profunditatem. Quæ significatione Geometris quàm notissima, quibus Grammetria, Embadometria, & Stereometria exinde nascuntur. 3. *Physicè* quat. significat Substantiam, quæ Materiam & Formam habet, sive illam Entitatem Substantialem, quæ sua naturã est subjectum trinæ illius dimensionis. De posterioribus duabus acceptionibus sermo nobis est. De primã enim nemini litem intendemus.

2. Distingvendum est inter *delectationem sensibilem* & *intelligibilem*: itemq; inter *Complacentiam* consideratam ex *affectu* & *libitu*. Delectatio *Sensibilis*, profecta ex odoribus, olfactus indicium est. Ubi olfactus, ibi corpus. Corporeo enim indiget organo omnis animæ sensitivæ facultas. Hinc fit quòd

ab excellentiâ objecti lædatur non parum. *Complacencia* itidem ex affectu orta, sensum nota est. Fieri enim solet, ut una res sensum afficiat magis, quam alia. Calamos qui instant leves delectant magis, quam qui miserum stipula disperdere carmen solent. Hæc de Angelis probanda Porphyrio sunt. Tunc enim rationibus victi, succumbam9 oportet. Sed id tunc fiet, quando testudo leporem cursu prævertet. *Intelligibilis* in Controversiam non venit delectatio, neq; *Complacencia* ex libitu profecta. Cum enim res corporeæ signa sint nonnunquam rerum spirituum, Angelos quin delectent non video.

3. Distingvendum inter *Angelos* consideratos *κατ' εἶδος* seu secundum essentiam, & consideratos *κατ' οἰκονομίαν* seu dispensationem. Simplex illorum essentia & omnis corporeæ molis expers est. In assumto illos nonnunquam apparuisse corpore nõ diffiteor. Sed id nihil nostræ derogat causæ. Transitorius illæ actus est. Natura ergo atq; essentia Angeli exinde certò sciri nequit. Neq; inhærens intrinsecè fuit materia illa, sed extrinsecè per modum vestis assumpta, quam Angeli iterum expleto legationis suæ munere deposuerunt. Hinc non informantes sed assistentes tantum formæ erant, assumpti illius corporis, ac unio inter Angelum & assumptum corpus, non naturalis & essentialis est, qualis animæ & corporis in homine: nec *Hypostatica personalis & indissolubilis*, qualis Divinæ & Humanæ Naturæ in Christo: sed *accidentalis*, vel ut B. Lutherus loquitur. Formalis ad certum tempus propter homines facta. Vid. B. Gerhard. in Itag. loc. Theol. coll. 1. disp. II. c. 3. n. 4. p. 500. Cum itaq; Angelophaniæ istæ supernaturali eorundè dispensatione sint vindicandæ, non potest ex illis accuratum ferri iudicium de naturali Angelorum statu.

4. Distingv. inter comestionem factam ex necessitate & ex libertate. Miserum adversariorum effugium est, ad comestionem dum provocant. Non enim naturalis fuit manducatio illa quam secuta fuisset digestio, quia nulla ibi nutritionis & digestionis fuerunt organa. Neq; digestus cibus ille fuit naturaliter, sed ab Angelicæ naturæ flammâ quasi absumtus. Non ergo ex necessitate sed ex libertate facta est comestio.

5. Di-

5. Distingv. inter Angelum confideratum *ἀπλῶς* seu *absolutè*, & *συγκριτικῶς*, seu *comparatè* in respectu ad DEUM. Tanta est essentia Divinae simplicitas, ut Angelica ad eam collata dispalecat. Omnis illa compositionis expers; hæc multos ejusdem admittit gradus. Non enim excludit compositionem Logicam ex Genere & Differentia, quicquid etiam dicat Durandus in lib. II. sent. distinct. 3. qv. 1. Neq; Metaphysicam, quæ est ex esse & essentia, actu & potentia, subiecto & adjuncto, natura & supposito, de qua à quibusdam dubitatum etiam est, ut patet ex Adr. Heerb. disp. Phil. vol. I. p. 47. Sed solum Physicam ex partibus nempe essentialibus, & quantitatibus seu Integralibus. Ob multiplicem itaq; compositionem, Angelus ad DEUM collatus corpus dici solet à Patribus supra citatis. Ast cum inter corpus propriè acceptum & Spiritum sit immediata & directa oppositio, abstinendū potius ab hac *ἀνευλογία* est, ex sententia B. Gerhardi in Isag. loc. Theol. disp. 12. cap. 6. n. 4. pag. 510.

6. Bucanus hoc loco distingvit inter materiam *corpoream*, *crassam* & *aspektabilem*; & inter materiam *spiritualem*. Non illam sed hanc tribuit Angelis. Ast oppositum ponit in appposito. Quæres enim quid illa spiritualis materia sit? Paucis ita habeto; Spiritualis Materia est

--- --- Spes exspes, caligo serena,
 Lex illex, Methodus confusa, inconditus ordo,
 Bellica pax, risus lacrimabilis, impetus excors,
 Flos deflorescens, via devia, cognitus error,
 Sors exsors, deforme decus, subiecta potestas,
 Fessa quies, obscura dies, Victoria victa.

Vid. Palæst. Eloqv. Lingvæ Lat. Massen. lib. 2. pag. 291.

7. Distingv. linter *rationes* existentiam Angelorum probandi *Topicas* & *Apodicticas*. Non adeo sterilis natura ipsa est, ut non aliquas rationes suppeditet, quibus usq; & usq; ponderatis opinari nobis liceret de existentia Angelorum. Argumeta enim ab *ἐπιχειρηματικῶς* petita, iteq; à privatis Spirituū suggestionibus probabilem faciunt thesin hanc: dantur Angeli. Imò nonnullæ etiam Philosophorum disputationes de Intelligentiis, de Bonis aut Malis genis id ipsum ostendunt. Ast non tanti illa sunt roboris, ut rigido adversario faciant satis.

8. Di-

8. Distingvend. inter rationes Philosophicas, seu è Libro *Natura desumptas*, & Theologicas seu è Libro *Scripturae haustas*. Exactissimam Divinae veritatis normam qui consuluerit, habebit sanè documenta, quæ dubiam aliàs Angelorum existentiam in aprico ponunt. Nescia enim illa erroris est. Quicquid tradit, quicquid proponit etià de rebus Naturalibus, summo cum pietatis affectu suscipiendum. Quis enim (inquit B. Sperling.) Creatori de Creaturâ proprium testimoniû dicenti suum non addat calculum? Porro: Si testimoniû (inquit) fuerit humanum probabilitatem habet: sive Divinû, necessitatè, firmissimè; quàm omnes omnium scientiarû demonstrationes, probat. Hoc enim testimoniû ipsa Divina veritas & Sapientia est. Vid. Inst. Phys. Proœm. q. 4. p. 14. Rationes ergo è Libro Scripturæ petita omni Controversia sunt superiores. De prioribus itaq; nobis sermo est:

9. Dist. Inter Angelorum *possibilitatem*; & inter ipsam *existentiam eorum actualitatem*. Illa quin è natura probari possit, nihil obstat. Sive enim extrinsecam, sive intrinsecam species possibilitatem, suum obtinebit finem. *Intrinseca* possibilitas est à quâ res prius dicitur esse possibilis, quàm effectivâ sui causam respiciat. Sive est nihil aliud quàm nuda in prædicatis essentialibus non repugnantia. Non enim ideò, inquit Scholastici, res est possibilis, quia effici potest, sed ideò effectibilis, quia possibilis. Et certè res non caret specie. Sicut enim in re impossibili non recurrimus ad potentiam Dei h. e. non dicimus rem impossibilem esse ideò, quòd Deus eam præstare nequeat, sed ideò quia illa ex se fieri non potest; Ita de possibilibus quoq; iudicium. Hinc ita ratiocinari quis potest: In quocunq; nulla datur in prædicatis essentialibus repugnantia, illud existit possibiliter. Atqui in quidditativo Angelorum conceptu nulla datur in prædicatis essentialibus repugnantia. Ergò, *Extrinseca* nihil aliud est, quàm virtus causæ productivæ. Hinc argumetor iterum: Quicquid à parte rei nullam involvit contradictionè, illud per absolutam Dei potentiam nihilitati existentia subtrahi potest. Atqui conceptus Angelorum quidditativus &c. Ergò, Major patet, quia aliàs defectus esset non in re producibili sed produ-

producente, sive potentia agentis, qua illud producere non posset. Infinita autem potentia defectus nullus, quippe qua omnes perfectiones possibiles, vel formaliter, si sint simpliciter simplices; vel eminentur & virtualiter, si sint secundum quid simplices, in se continet. Minor itidem patet, cum in conceptu Angeli quidditativo praedicata aliqua incompossibilia non concurrant. Et qua ejus generis sunt alia. A possibilitate vero ad existentia actualitatem colligere, *απολογισμός* est, collyrio digna. Hinc venuste ac false exclamat Mendoza disput. 12. Metaph. cap. 7. O bone DEUS, quam multa fecisses, si qua potuisti fecisses!

10. Distingvendum *inter Colloquium κατ' ανθρωπον, & κατ' αληθειαν* institutum. In priori argumenta convincentia dari dubium nullum. Cum enim quis certa aliqua admittit principia, tunc ratio his principiis consentanea stringit hominem, quicquid tandem sit de re de qua instituitur collatio. De posteriori ergo quaeritur.

11. Possent alia complures in hanc rem produci distinctiones, utpote inter *rationes revelationem precedentes & sequentes: ενασπουαστικας & κατ' αποβασικας: Divinam & humanam fidem, vel probabilem opinionem gignentes*, has tamen persequi uberius, longum foret. Ex his omnibus talis jam Controversia status manet: An nempe Angeli quos e revelatione divina creatos esse supponimus, absolute & secundum essentiam considerati, propter comestionem in assumtis corporibus nonnunquam ex libertate factam, itemque propter delectationem intelligibilem & complacentiam ex libitu profectam sint materiati & corporei, corporis acceptione stricta, propria atque Physica, & an actualis illorum existentia Argumentis quibusdam e Libro Naturae petitis & κατ' αληθειαν vim convincendi obtinentibus, evidenter, clare, manifeste, atque irrefragabiliter, sive prioristice, sive posterioristice rigido alicui adversario demonstrari possit? Ut ergo innotescat veritas, distinctas de his omnibus propositurifumus decisiones.

Membrum III.

DECISIO

I. *Dari Angelos, contra omnes existentiam eorum impugnan-
tes è principio Scriptura convincenter (uti loqui amant) demon-
strari potest.* Hæc decisio tam clara est, ut qui operosè eam
probare contendat, lucem Soli affundere videatur. Nos bre-
viter argumentamur: Quicquid non tantùm de causâ Effici-
ente Angelorum verùm etiam de eorum naturâ atq; officio,
operationibus ac proprietatibus certos nos reddit, ex eo exi-
stentia Angelorum evidenter demonstrari potest. Atqui prius
de Scripturâ Sacrà verum est. Ergo. Videatur de his omnibus
Ifag. loc. Theol. B. Gerhard. disp. 12. cap. 2. pag. 497. cap. 3.
p. 498. cap. 4. p. 504. c. 7. p. 527. Greg. de Val. Tom. I. Com.
Theol. disp. 4. qv. 1. puncto 1. col. 1061.

II. *Si autem creati sunt, non verò de Substantiâ DEI geniti.*
Prob. Decisio hoc modo: Quicquid effectivè est à DEO id de
Substantiâ DEI genitum non est. Atqui Angeli effectivè à DEO
producti sunt. Ergò. Major patet, quia quod DEUM pro prin-
cipio sui causali atq; effectivo agnoscit, id finitum est, crea-
tum, dependens, & per participationem tale, atq; adeò totâ
essentiâ ab eo distinctum. Gigni autem de Substantiâ DEI,
non est terminus principii causalis atq; effectivi, sed originis
tantùm ordinis ac simplicis emanationis arguitivus. Adeò ut
generatio hæc nihil aliud sit quàm æternæ, immensæ, ac sim-
pliciter interminabilis ejusdem numero essentiæ communi-
catio. Quæ quomodo cum effectivâ Angelorum productione
conciliari possit, non video. Sic enim arguo: Quicquid est
de substantiâ DEI genitum, illud est æternum atq; indepen-
dens. Quoddam creatum atq; dependens (ut ex probatione
Minoris apparebit) per Te est de substantiâ DEI genitum. Ergò
quoddam creatum atq; dependens est æternum & indepen-
dens. Conclusio est absurda. Minor manifesta est è locis Scriptu-
ræ. utpote Psal. 109. 4. Quod ex verbo $\Gamma\psi\psi$ de creationis
opere à Mose usurpato Gen. 1. 31. eò meliùs patescit Heb. 1. 7.
ubi

ubi extat verbum *ποιῶν*, quod itidem effectivam productionem significat, &c.

III. *Neg. corporei sunt & materiales, sed incorporei ac spirituales.* Quâ de re videatur Dn. D. Gerhard. Isag. loc. Theol. disp. 12. cap. 5. num. 3. pag. 510. ubi hæc sententia tribus probatur rationibus. Dn. D. Meisnerus Sobr. Phil. part. 1. sect. 4. cap. 8. qv. 1. à pag. 581. usq; ad 589. inclusivè, qui quinq; argumentis eandem confirmat. Excell. Dn. D. Calovius Metaphys. Div. part. Special. porism. 4. pag. 177. Greg. de Val. Tom. 1. Com. Theol. disput. 4. qv. 2. puncto 1. col. 1088. qui quadruplicia adducit ibidem argumenta: 1. è Scripturâ. 2. Conciliis. 3. Autoritate Patrum. 4. Ratione desumpta. Adr. Heerb. Melet. Phil. vol. 1. disput. 12. thes. 6. & 7. pag. 47. Ubi liberos illos asserit ab omni compositione; essentiali, quam inferunt materia & forma; Integrali, quæ fit per quantitativas partes, materiam integrantes. Svarez. disp. Metaph. T. 2. disp. 35. num. 6. pag. 283. & seq. ubi omiffis Scripturæ locis, in quibus Angeli Spiritus vocantur, rationibus agit. Supponit autem 1. duobus modis posse Substantiam esse corpoream: uno modo omnino & quoad utramq; partem, Materiam sc. & Formam. Alio modo solum ex parte Materiæ. Postea ostendit Angelos neutro modo esse corporeos. Non priori; quia res, inquit, totaliter & quoad utramq; partem corporea, est valde imperfecta: nam in suo esse & operari nullo modo se jungitur à materiâ, nec dominatur illi. At verò Intelligentiæ ponuntur in universo, in supremo gradu & ordine rerum. Non posteriori; quia Angeli in eo sunt creaturarum gradu, qui in modo essendi Deo est similimus. Talis autem gradus nullam habet in se quantitatis molem aut extensionem. Hinc nos argumentamur: Quicquid non participat formalem effectum quantitatis, illud non est quantum, & consequenter, neq; materiatum. Atqui Angeli non participant effectum formalem quantitatis. Ergò. Major patet; quia quicquid ad rationem quantitatis immediatè sequitur, eo sublato ipsa quoq; quantitas aufertur. Ubi autem nulla quanti-

tas, ibi nulla materia, hujus autem illa individuus comes est. Non solum enim in hac ceu subiecto inhaesionis recipitur, sed effectivè etiam ab illà dimanat, estq; proprietates aliqua Composito ratione materiae debita. Minor itidem patet. Quod enim duae res ita sint affectae ut aptitudinem habeant sese ex eodem loco expellendi, vel ut necessariò extendantur, & loco separentur, quod itidem divisibiles sint, id provenit formaliter à quantitate. Horum autem nullum in Angelis invenitur. Hi enim uti indivisibiles, ita toti etiam, ubicunq; sunt, multiq; in uno π penetrativè esse possunt. Hinc integra legio in uno homine fuisse legitur, Luc. 8, 3. Manet itaq; conclusio.

IV. Utur autem (uti Decisione I. dictum) è Scripturâ, certum sit dari Angelos; ratio tamen nostra sibi relicta ascendere eò hactenus non potuit, ut documenta attulisset in medium, irrefragabiliter existentiam eorum demonstrantia. Quanquam enim extrema tentet ipse Thomas, existentiam Angelorum è naturâ demonstraturus, nihil tamen proficit. Nulla enim adducta ab illo ratio est, quin è ratione iterum refelli possit. Nos assertionem nostram hunc in modum probamus: Si existentia Angelorum demonstrabilis è naturâ est, vel demonstrabilis erit ex quidditate & essentia, vel ex aliquibus effectibus. Atqui neutro modo fieri id ipsum potest. Non ex quidditate & essentia, quia creaturis secundum se & essentialiter conceptis indifferenter convenit existere, esse actu & esse in potentia. Hinc eruditè Dn. D. Scharff. Theor. Trans. disp. 9. thes. 5. hac de re discurret: Quando descendo vel expressius concipio Entitatem, tum deprehendo quoddam Ens, nempe creatum non implicare essentialiter actualitatem essendi, sed potius essentialiter esse Ens potentiale, ita ut intrinsecâ suâ naturâ importet potentiam ad esse & non esse. Adeò ut existentia ipsi accidentaliter conveniat. Et rectissime. Cum autem creatura liberè à Deo fuerint conditæ ita ut potuissent etiam non conditæ, patet hinc, existentiam in intrinsecâ illarum ratione non implicari. Placet Robertum quoq; Baronium hac de re conclusisse.

fuluisse. Ille enim in Philosophiâ Theologiæ ancillanti art. 2.
pag. 15. Neq; necesse, inquit, est, existentiam Creaturæ esse
de ejus essentiâ. Neq; possibile. Non est necesse, quia essen-
tia Creaturæ non est infinitæ perfectionis. Non est possibile,
quia quicquid est de essentiâ rei, illud necessariò rei compe-
tit, ejusq; affirmatio de eâ re est necessaria & æternæ veritatis.
At existentia ita se non habet in creaturis. Non enim verè
dico: necesse est rosam existere; quia potest non existere.
At verè dico: necesse est rosam esse florem. Unde patet hanc
prædicationem esse essentialem, non verò illam. Hinc factum
sine dubio est, quòd aliqui existentiam & essentialiam in rebus
creatis ex naturâ rei distingvi dixerint. Quæ sententia æsti-
matur esse Thomæ & omnium ferè Thomistarum, Capreoli,
item Cajetani, Ferrariensis, Soncinatis, Javelli &c. Argu-
mentantur enim: Prædicata essentialia conveniunt creaturæ
absq; interventu Causæ Efficientis: propter hoc enim ab æ-
terno fuit verum dicere, hominem esse animal. Sed existen-
tia non convenit Creaturæ, nisi per causam Efficientem, &
ideò non potest creatura dici actu esse, nisi facta sit. Ergò
Existentia creaturæ est res distincta ab essentiâ ejus &c. At
distingvendum hæc est inter conceptum formatum; & inter
rem conceptui respondentem. De priori conceditur Ma-
jor, de posteriori negatur. Cùm neq; essentialia Creaturæ se-
ipsum ætuet, sed virtute causæ Efficientis è nihilo producitur
in actum. Aliud ergò est considerare creaturam præcisivè &
in statu ideali, formali; & aliud considerare eandem con-
cretivè & in statu fundamentali, in quantum à parte rei existit.
Priori modo involvit existentiam contingentem: posteriori
necessariam. Omne enim quod est, eo ipso quo est necesse
est esse. In quo casu existentia non ex naturâ rei sed per ra-
tionem formaliter ab essentiâ distingvitur, in quantum nempe
essentialia concipiuntur per modum subiecti; existentia verò per
modum actus. Patet itaq; ex dictis, existentiam Angelorum
ex essentiâ non posse infallibiliter probari. Sola enim essentialia
Divina ita est ut non possit non esse simpliciter. Quod enim
esse

esse suum habet à se, illud neq; seipsum eodem potest privare, neq; privari potest ab alio: cum non ab alio dependeat. *Non ex effectibus.* Nam intelligi posset concursus ipsius DEI solus, aut etiam aliarum causarum sufficere, ad quemlibet effectum Angelicum. Vid. Greg. de Val. Tom. 1. Com. Theol. disp. 4. qv. 1. punct. 1. col. 162. Adr. Heerb. Phil. Mel. Phil. volum. 1. disp. 12. thes. 5. ubi argumenta quoq; à Scheiblero lib. 2. Met. cap. art. 2. num. 5. adducta refutat. His omnibus accedit summorum Theologorum nostrorum autoritas, qui suam hac de re sententiam haud obscurè professi sunt. Vid. itaq; B. Meissn. Sobr. Phil. part. 1. Sect. 4. cap. 8. qv. 1. pag. 58. *Orisparum*, inquit, de Angelis cognoscit ratio ex suis principiis, illudq; tantum obscurè & dubitanter. Sola Scriptura Sacra, de eorum existentia nos certificat, & ipsorum naturam pro modo captus nostri manifestat. B. Gerhard. qui apodicticas de Angelorum Existentiâ rationes, ex solâ Scripturâ produci posse asseverat in Isag. loc. Theol. disp. 2. cap. 2. n. 4. pag. 498. Dn. D. Hülsemannus, qui in Supplemento breviari: idicid. dari intelligentias ex Divinâ revelatione creditur. Dn. D. Dannhavver. in Hodosophiâ pag. 200. & 201. qui & argumenta ibidem ab obsessis sumta solidissimè refutat. Quamvis enim sæpè actiones stupendæ in obsessis sese exserant, an tamen illorum existentia inde *ad Evidentiam*, quam quaestio nostrâ urget nobis innotescat, ambigitur valdè. Quid etiam opus est, ut in hac existentia è naturâ demonstrandâ nostram profundamus operam. Relinquenda Scripturæ majestas ista est, quæ in abditas rerum naturâ incognitarum partes nos manu quasi ducit.

Subjicienda breviter esset Argumentorum confutatio, quia tamen solâ *na ratiõ dñi* in disputationibus conficiendis contenti sumus, eandem ipsi conflictui reservamus. Pedem itaq; figo, &

OmniPotentI Ingentes Cano LaVDes.

SI juroat optati pernoscere pectus Amici,
Si quocum dulcis consociandus Amor:
Annon aligerum sacrae, insigne, cohortis,
Scrutamen poscit, turba Venusta sibi?
Ha sunt Divinae Mentis, sunt agmina pura,
Quae nos una dies junget, & unus Amor.
Optime GRELNERTI, dum talia pectore docto
Evolvīs, genium prodis in orbe Tuum.
Est genius Tibi, Divinam qui non nisi Mentem
Spirat, & Ingenio subjugat omne suo.
Ardua perientas: ast quae sunt ardua, summam
Deposunt Laudem: Semen honoris onus.

Gratulab.

Amico & Populari
suo dilectis.

P R A E S E S.

ENcomiis insignibus condigna res,
Ad summa nitier, sequi nec velle vulgus.
GRELNERTIUS fervore motus ingeni,
Obscura nequaquam facit tentamina.
Ausibus enim Pnevmatata sagax felicibus
Aggreditur, Angelisq; naturam docet.
Secundet hæc omnia Deus, nec irritos
Esse sinat hos unquam labores, ad precor.

*Paucula isthæc sincerus expressit Amor,
qua, in Doctissimum D. Respon-
dentem Amicum suum longè di-
lectum, fertur*

Isaacus Zabanius, Brodskano-
Ungarus.

Fika

Vilia non curat mens gnava sed ardua quaę
Miratur, solers astra polumę, petit.
Ingenii, bone GRELNERTI, sic prodis acumen,
Abstrusum quando tam benę pandis opus.
Perge viam ceptam, generoso Pnev mata nisu
Explana, celo digna brabeia feres.

Eximio, Pręstantissimo atq; Doctissimo
Dn. Affini & Populari suo *avvę-*
diázav apposuit

Matthias **Störker**/Neosolio-
Hungarus.

VAnum vix ventum, verum vult vendere Virtus,
Unaq; de veri vertice vera videt.
Angelus undę venit vincendus, vincere verę
Virtutis veniã, Vir, Tua vena valet.
Vis vi Virtutis victrice virere? vires Vir:
Vir virtute virens vive virente Viris!

DVLCSIMI Amici Dn. Resp. conatibus
acclamat gratulabundus

Johannes Moldner, Neosolio-
Hungarus.

F I N I S.

... in dem Jahr 1711 ...
... die ...
... die ...
... die ...
... die ...

Erstlich, so ist die ...
...
...

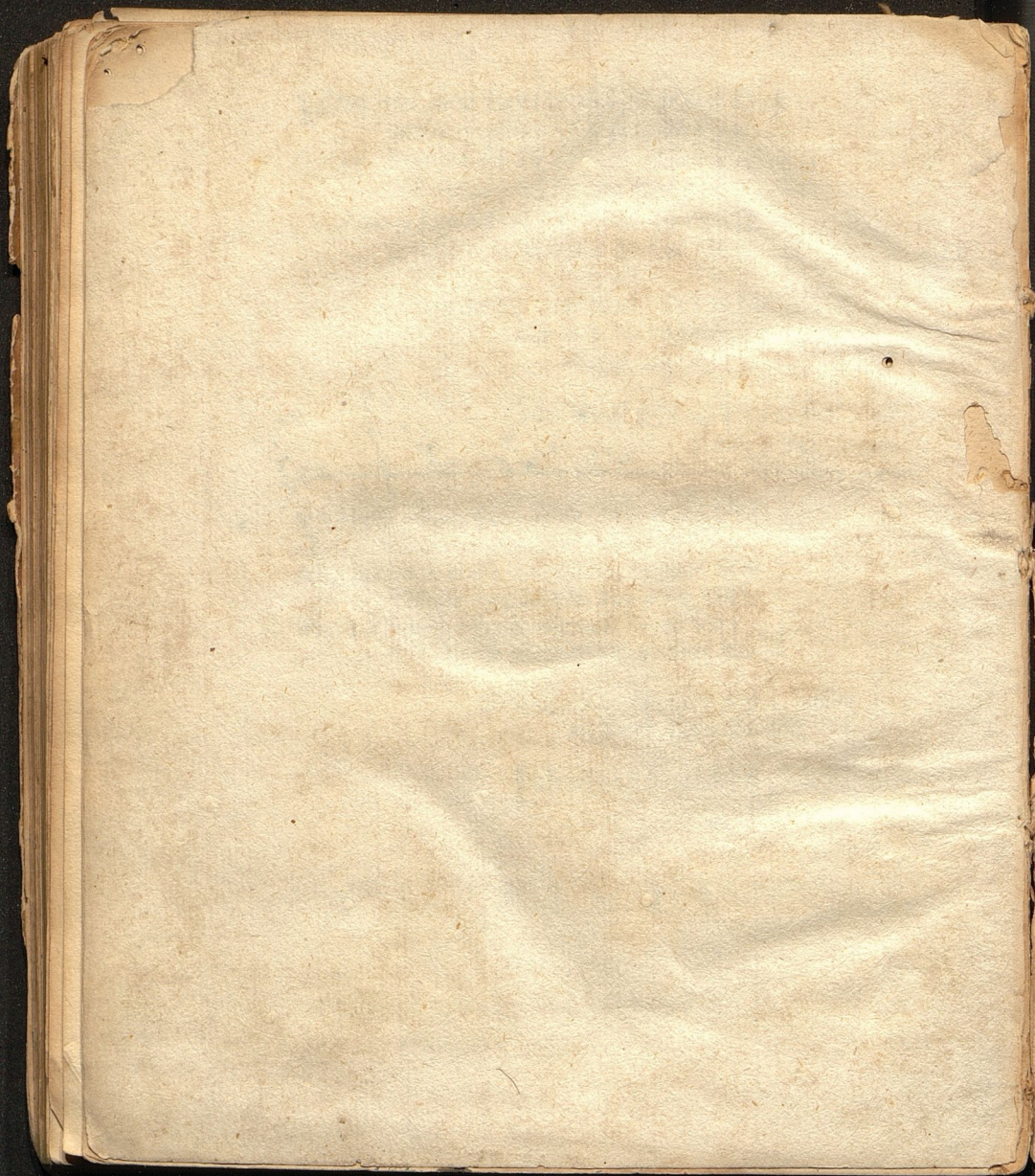
...
...

V
...
...
...
...
...

...
...
...
...

F I N I S

Ung. VI 75

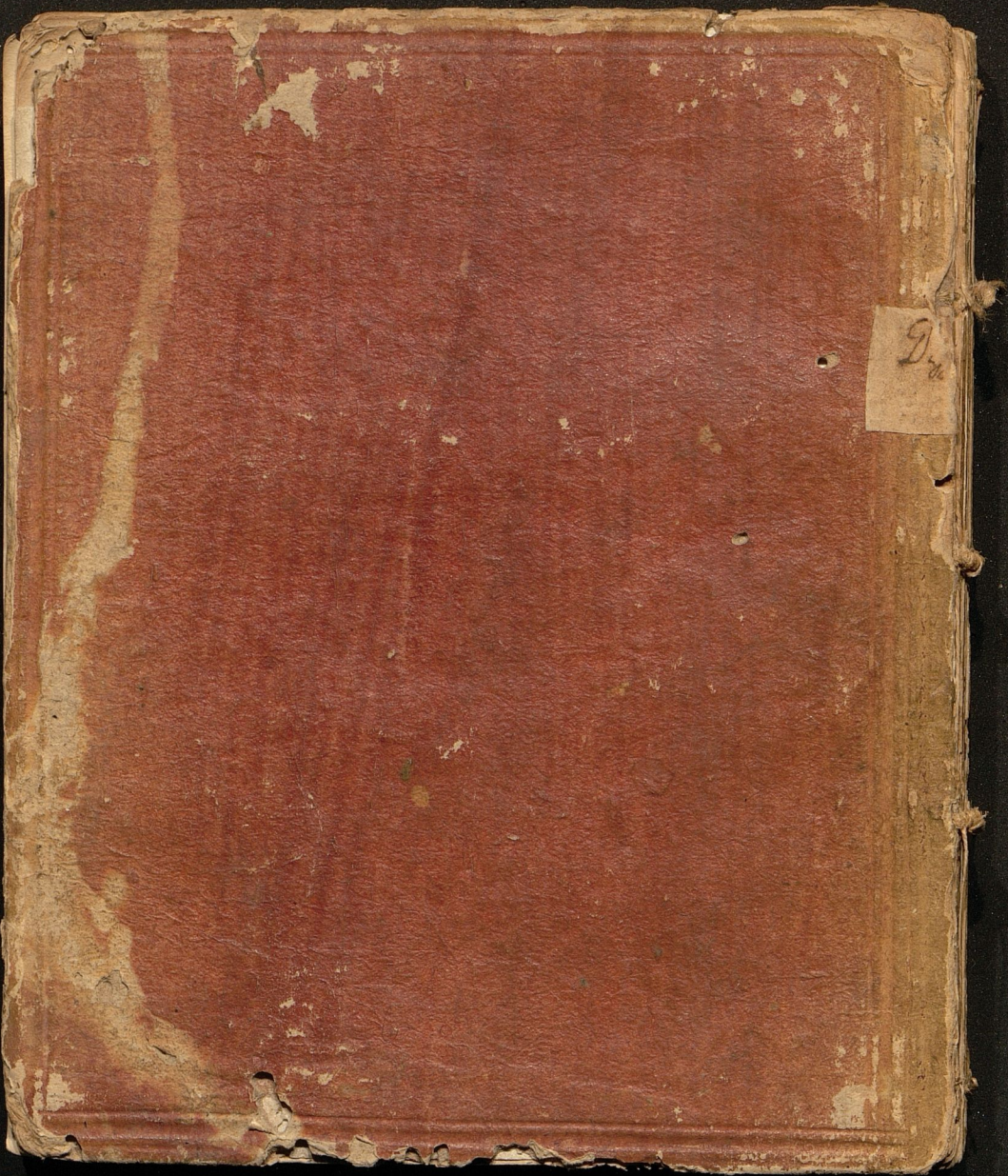
ULB Halle
005 364 639

3

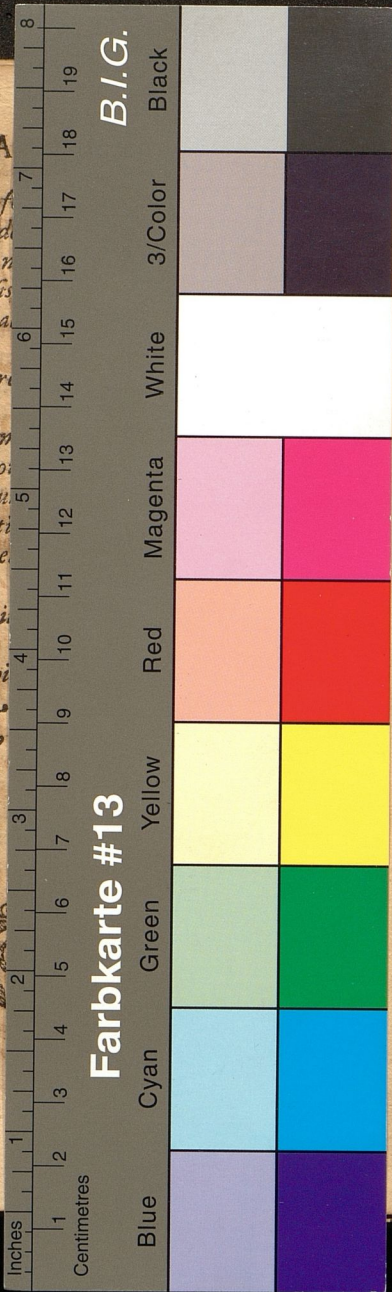

VD 77

I. N. 7.
TRACTATIO PHILOSOPHICA,
Quæstionis:
An Existentia An-
gelorum, præcisa infallibili

Sacrae Scripturae autoritate, è Solo lumine
Naturæ, evidenter demonstrari
possit ?

In Alma LEUCOREA,
PRÆSIDE

PRÆ-EXIMIO juxta ac CLARISS. VIRO

DN. M. JOHANNES BAYERO,

Eperienti Hungaro, Facultatis Philosophicæ
Adjuncto dignissimo,

DN. Fautore ac Promotore suo plurimum observando,
ab

AUCTORE & RESPONDENTE

TIMOTHEO GRELNERTIO,

Montano-Vallensi Hungaro,

publicæ ventilationi exposita

Die 13. Novembris, Anno M DC LVIII.

In Auditorio Majori, Horis antemeridianis.

Typis MICHAELIS Wendi.

15

h. m. 2036

